

Áprilisban a 427/38 hrsz. telken (Szellő utca) a ház-alapozási munkák során további objektumok kerültek elő. A leletmentés folyamán két széles, egymás melletti, lapos aljú, leletanyaggal keltezhető gödör mellett kicsit távolabb egy kiszélesedő aljú, mintegy 1 m mély tárológödört bontottunk ki, amely szintén a mészbetétes edények kultúrájához köthető. Kissé távolabb egy kb. 3 m széles és 90 cm mély árkot vágott át az alapozási árok. Ennek datálása leletanyag hiányában nehéz, a környező területek feltárása után megvizsgálható, hogy mennyire illeszkedik a bronzkori települési rendszerbe.

Augusztusban a 427/46 hrsz. telken 29×13 m-es területet kutattunk. Ezen 2 középső bronzkori, a dunántúli mészbetétes kultúrához tartozó településobjektum vált ismertté. Mindkét objektum jól kivehető volt a sárgásfehér homokos altalajban. Az első objektum egy 3 m átmérőjű, 120 cm mélységű, kiszélesedő aljú tárolóverem. Betöltésében edénytöredékeket, néhány állatcsontot találtunk. Egyedi, ritkaságszámba menő leletet képviselnek azok a tapasztásdarabok, amelyek összeillesztés után összetartó csigaalakot mintáztak meg, ezzel valamely tapasztott felületet díszítettek. A második objektum egy az előzőnél kisebb, mintegy 120 cm átmérőjű, csekély mélységű gödör. Betöltésében csak néhány szórványos oldaltöredéket találtunk.

A leletanyag a Kuny Domokos Múzeumba került.

LÁSZLÓ JÁNOS

539. Szögliget, Szádvár (KÖH 16815)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kk

2009-ben lehetőségünk nyílt a külső vár D-i fala mentén állagmegóvási munkákat megelőzően régészeti megfigyelés mellett, faltisztítási, ill. elsősorban a falsíkok belső oldalán szintsüllyesztési munkák elvégzésére. Munkánkat a Herman Ottó Múzeum munkatársai mellett, a Szádvárért Baráti Kör önkéntesei és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Észak-magyarországi Irodájának munkatársai segítették.

Első lépésben a D-i várfal Ny-i és középső részének mintegy 25–30 m hosszúságú falszakaszát tisztítottuk meg. Célunk a romfal eddig még föld alatt lévő olyan falsíkjainak felkutatása volt, melyre a kőművesek már biztonsággal falazni tudnak. Ennek érdekében a kutató falszakasz belső oldalán átlag 60–100 cm mélységű szintsüllyesztést hajtottunk végre, mely során csupán a fal leomlása, pusztulása során keletkezett nagyköves, gyökerekkel szabdalt omlásréteget távolítottuk el. A várfal átlagos szélessége ezen a szakaszon 120–130 cm-nek bizonyult.

Kibontottuk a D-i fal középső szakaszán jelentkező két nagyobb falomlás betöltését is. Ezek, mint kiderült, egy-egy kifelé szűkülő, a várfal építésével egy időben kiépített lőrés maradványait rejtették. A 3. és 4. sz. lőrés nyílásának belső mérete 110–120 cm, míg külső, javarészt már csak kiszélesedő nyílásszélességük

30–40 cm között mozgott. Egykor, pusztulása előtt hasonló lőrés lehetett a D-i fal Ny-i, jelenleg legmagasabb (átlag 5–6 m) álló szakaszán látható, átlag 110 cm széles falszakadás is (1. lőrés).

Szintén a Ny-i falszakaszon egy szinte teljes egészében rekonstruálható lőrést találtunk (2. lőrés). Ennek a nyílásnak a várfal külső síkjában még látható a külső lezárása, azaz egy sárga tufakőből faragott kulcslyuk alakú lőrés. A tufakő magassága 90 cm, szélessége 40–60 cm, vastagsága 30 cm. Ezt szintén a fal építésével egy időben helyezték el a várfalban. A lőrés belső szája 110 cm széles, kiszélesedő magassága 80–90 cm, a lőrés teteje a külső oldal felé rézsűsen lejt. Alja vízszintes, közvetlenül a faragott lőrés köve előtt egy igen jó állapotban megmaradt fagerenda húzódik keresztben, melyre egykor a szakállas puskát támasztották. A minimális mértékben megmaradt nyomok alapján feltételezhetjük, hogy a lőrés padlója és fala belülről vakolt volt.

A második kutatási szakaszban a munkát a D-i fal K-i szakaszának tisztítására koncentráltuk. Míg a belső falsíkot mintegy 60–100 cm-es magasságban bontottuk ki önmaga törmelékéből, addig a külső falsíkot, melyet erősen lepusztult állapotban találtunk meg, néhol csupán 30–50 cm magasságban sikerült felszín fölé emelni. A fal szélessége itt is átlag 120–130 cm volt. A D-i fal egykorúságára utal, hogy mind a K-i, mind a Ny-i várfalszakasz ugyanazon szélességben, ugyanazon építési technikával épült.

A K-i várfalszakaszon már számítani lehetett újabb lőrések előkerülésére. Ezeknek azonban itt már csak erősen lepusztult, roncsolt maradványai kerültek elő (5. és 6. lőrés). Mindkét nyílás külső szája a lőrés padlójaig leromlott, a függőleges falak síkjai, melyek csupán 20–50 cm magasságban maradtak meg, szintén kifelé pusztultak.

Összegzésképpen megállapíthatjuk, hogy a külső vár egykori kapujától a Németh-bástyáig húzódó D-i várfal egy építési periódus eredményeként jött létre. A falban biztosan 5, de nagy valószínűséggel 6, egymástól átlag 4,5 m távolságra elhelyezkedő lőrést alakítottak ki, melyek külső oldalán, a fal síkjába mélyítve tufakőből faragott kulcslyuk alakú lőréseket építettek be.

GÁL-MLAKÁR VIKTOR

540. Szödliget határa

(Pest megye) B, A

2009 októberében terepbejárást végeztünk az M2 autótú tervezett szödligeti leágazásának nyomvonalán, Szödliget és Vác határában, 3,6 km hosszúságú nyomvonalon. A mély ártéri fekvésű, alacsony homokdombokkal tarkított területen öt korábbról ismert lelőhely területét sikerült pontosítanunk, Szödliget K-i határában pedig két, korábban ismeretlen népvándorlás kori lelőhelyet is sikerült azonosítanunk a Csörögi-dűlőben.

Csörög (KÖH 11726): Sikerült meghatározni a lelőhely pontos helyzetét. Václigettől DK-re, a dombhát